

Metodický materiál odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra

Judikatura související se zákonným zmocněním k vydávání obecně závazné vyhlášky obce o stanovení obecního systému odpadového hospodářství

Otázkou zákonnosti obecně závazných vyhlášek obcí ve vztahu k zákonnému zmocnění ve smyslu ustanovení § 59 odst. 4 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, se doposud zabýval Ústavní soud ve svých nálezech:

PI. ÚS 36/06 (Ostrov)
PI. ÚS 14/99 (Svinaře)
PI. ÚS 38/97 (Sokolov)
PI. ÚS 25/11 (Holýšov)

Nález Ústavního soudu sp. zn. PI. ÚS 36/06 (Ostrov):

Výběr právních vět a názorů z předmětného nálezu:

„Obec se při výkonu samostatné působnosti řídí při vydávání obecně závazných vyhlášek zákonem. Obec je tedy limitována mezemi své působnosti vymezené zákonem, nemůže upravovat otázky, které jsou vyhrazeny pouze zákonné úpravě, a nemůže upravovat záležitosti, které jsou již upraveny předpisy práva veřejného nebo soukromého. Účelem a funkcí vydávání obecně závazných vyhlášek je správa vlastních záležitostí samostatně a nelze ji spatřovat v pouhé volné reprodukci zákonů.“

„Materie obsažená v zákoně o odpadech je zpracována v natolik komplexní a kogentní úpravě, že v otázkách spadajících pod režim citovaného zákona není obec oprávněna postupovat jinak, než zákonem výslovně stanoveným postupem. Takto jednoznačně vymezený rámec právní úpravy neumožňuje obcím při stanovení systému nakládání s komunálním odpadem vytvářet další pravidla či ukládat jiné povinnosti jdoucí mimo hranice právní úpravy.“

Nález Ústavního soudu sp. zn. PI. ÚS 14/99 (Svinaře):

Výběr právních vět a názorů z předmětného nálezu:

„Podle § 16 odst. 1 a 2 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, mohou být obecně závazné vyhlášky vydávány k plnění úkolů samosprávy a musí být v souladu se zákony. Z toho plyne, že co je upraveno zákonem, nemá být předmětem obecně závazných vyhlášek obce.“

„Pokud by snad mělo být smyslem obecně závazné vyhlášky poskytnout občanům přehledný souhrn jejich právních povinností, je třeba poznamenat, že k takovému

informování občanů má obec řadu jiných možností a nástrojů, nikdy však podobnému účelu nemůže sloužit obecně závazný právní předpis.“

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 38/97 (Sokolov):

Výběr právních vět a názorů z předmětného nálezu:

„Z textu napadené vyhlášky, podobně jako již i v jiných případech, vyplývá, že se obec snaží vlastní vyhláškou regulovat věci a postihovat činnosti, které jsou regulovány anebo postihovány na základě zákona o přestupcích. V takových případech obce jakoby suplují nečinnost státu tam, kde měl stát zasáhnout. U vědomí, že vyhláška sama o sobě nemůže být všelékem je třeba v případech, jež se týkají práv a povinností, upravených přímo zákony, mnohem spíše iniciativně požadovat a prosazovat dodržování zákonných požadavků a užití zákonem stanovených sankcí u těch, kteří jsou k tomu zákonem pověřeni a neuhýbat případné nečinnosti státu vytvářením svých vlastních náhradních instrumentáří.“

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 25/11 (Holýšov):

Výběr právních vět a názorů z předmětného nálezu:

V ustanoveních čl. V odst. 1 písm. b), odst. 3 a příloze č. 2 vyhlášky obec regulovala záležitosti přesahující místní charakter, čímž překročila, jednajíc ultra vires, rámec zákonem vymezené samostatné věcné působnosti.

Úpravu smluvních vztahů obsaženou v příloze č. 2 k vyhlášce, pokud jde o z ní plynoucí povinnost vlastníka autovraku uzavřít s městem Holýšov "Dohodu o spolupráci při odstranění autovraku", lze považovat za projev zneužití pravomoci obce vydávat obecně závazné vyhlášky, neboť podle čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky resp. čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod "nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá."

Aktualizováno k datu: 1. ledna 2021

Zpracoval: Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra ve spolupráci s odborem odpadů Ministerstva životního prostředí